

МОДЕЛЬ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ПРИВАБЛИВІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДУВАННЯ

© 2016 ЧЕРНЕЦЬКА О. В.

УДК 338.3:336.64:621

Чернецька О. В.

Модель інформаційного забезпечення управління інвестиційною привабливістю підприємств машинобудування

Розкрито зміст дефініції «інформаційне забезпечення», визначено основні підходи до трактування цієї економічної категорії. Визначено основне призначення інформаційного забезпечення управління інвестиційною привабливістю підприємства. Досліджено основні складові інформаційного забезпечення управління інвестиційною привабливістю підприємства. Встановлено основні напрями вдосконалення інформаційної бази управління інвестиційною привабливістю підприємства. Визначено й охарактеризовано основні типи автоматизованих інформаційних систем щодо управління інвестиційною привабливістю підприємств. Досліджено основні комп'ютерні програми щодо оцінки інвестиційної привабливості підприємств. Розроблено модель інформаційного забезпечення управління інвестиційною привабливістю підприємств машинобудування.

Ключові слова: інформація, інформаційне забезпечення управління інвестиційною привабливістю, фінансово-економічні показники, фінансова звітність підприємства, автоматизовані інформаційні системи, інвестор, форма власності підприємства, інфляція.

Рис.: 1. Табл.: 1. Бібл.: 8.

Чернецька Ольга Василівна – старший викладач кафедри фінансів та кредиту, Міжнародний університет фінансів (пр. Перемоги, 37, Київ, 03056, Україна)

E-mail: olga_sitnik@i.ua

УДК 338.3:336.64:621

UDC 338.3:336.64:621

Чернецкая О. В. Модель информационного обеспечения управления инвестиционной привлекательностью предприятий машиностроения

Chernetska O. V. The Model of Information Support for Management of Investment Attractiveness of Machine-Building Enterprises

В статье раскрыто содержание дефиниции «информационное обеспечение», определены основные подходы к трактовке данной экономической категории. Определено основное назначение информационного обеспечения управления инвестиционной привлекательностью предприятия. Исследованы основные составляющие информационного обеспечения управления инвестиционной привлекательностью предприятия. Установлены основные направления совершенствования информационной базы управления инвестиционной привлекательностью предприятия. Определены и охарактеризованы основные типы автоматизированных информационных систем по управлению инвестиционной привлекательностью предприятий. Исследованы основные компьютерные программы по оценке инвестиционной привлекательности предприятий. Разработана модель информационного обеспечения управления инвестиционной привлекательностью предприятий машиностроения.

Ключевые слова: информация, информационное обеспечение управления инвестиционной привлекательностью, финансово-экономические показатели, финансовая отчетность предприятия, автоматизированные информационные системы, инвестор, форма собственности предприятия, инфляция

Рис.: 1. Табл.: 1. Библ.: 8.

Чернецкая Ольга Васильевна – старший преподаватель кафедры финансов и кредита, Международный университет финансов (пр. Победы, 37, Киев, 03056, Украина)

E-mail: olga_sitnik@i.ua

The article discloses the content of the definition of "information support", identifies basic approaches to the interpretation of this economic category. The main purpose of information support for management of enterprise investment attractiveness is determined. The key components of information support for management of enterprise investment attractiveness are studied. The main types of automated information systems for management of the investment attractiveness of enterprises are identified and characterized. The basic computer programs for assessing the level of investment attractiveness of enterprises are considered. A model of information support for management of investment attractiveness of machine-building enterprises is developed.

Keywords: information, information support for management of investment attractiveness, financial and economic indicators, financial reporting of the enterprise, automated information systems, investor, form of enterprise ownership, inflation.

Fig.: 1. Tabl.: 1. Bibl.: 8.

Chernetska Olga V. – Senior Lecturer of the Department of Finance and Credit, International University of Finance (37 Peremohy Ave., Kyiv, 03056, Ukraine)

E-mail: olga_sitnik@i.ua

Постановка проблеми. У розміщенні грошових коштів інвестори завжди прагнуть убезпечити себе від ймовірних втрат, які можуть спричинитись неповернен-

ням вкладених коштів. У цьому разі для інвесторів постає завдання ефективного управління інвестиційною привабливістю підприємства, яке певним чином залежить від

наявності чи відсутності інформації, необхідної для управління.

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій.

Проблемі інформаційного забезпечення управління інвестиційною привабливістю підприємства закордонними та вітчизняними вченими приділяється значна увага.

Проблемам сутності дефініції «інформації» та її значення в управлінні інвестиційною привабливістю підприємством, розвитку інформаційних технологій присвячено наукові праці Ф. Бутинця, Т. Васильєва, М. Йохни, С. Леонова, А. Люкшинова, А. Міщенко, І. Отенко, В. Стадник та ін. Дослідженням проблем інформаційного забезпечення підприємства також присвячені праці І. Босака, Р. Бруханського, М. Денисенка, І. Колоса, Є. Палиги та М. Чумаченка.

Мета статті – сформувати сучасну систему інформаційного забезпечення управління інвестиційною привабливістю підприємств машинобудування.

Виклад основного матеріалу. Інформаційне забезпечення управління інвестиційною привабливістю підприємства – найважливіший елемент у загальній структурі управління підприємством – призначене для віддзеркалення інформації, що характеризує стан керованого об'єкта і є основою для ухвалення управлінських рішень.

У науково-економічних дослідженнях спостерігаються різні підходи до визначення сутності системи інформаційного забезпечення управління інвестиційною привабливістю підприємства:

- як інформаційного обслуговування управління;
- як заходів зі створення інформаційного середовища управління;
- як сукупності дій з надання необхідної для управлінської діяльності інформації в зазначене місце на основі певних процедур із заданою періодичністю.

На нашу думку, *система інформаційного забезпечення управління інвестиційною привабливістю підприємства* – це функціональний комплекс, що забезпечує процес безперервного цілеспрямованого підбору відповідних фінансово-економічних, виробничо-технічних, інноваційних і соціально-психологічних індикаторів, необхідних для здійснення аналізу, прогнозування та підготовки оперативних управлінських рішень за всіма напрямками та цілями управління інвестиційною привабливістю на машинобудівному підприємстві.

Основне призначення інформаційного забезпечення управління інвестиційною привабливістю підприємства полягає у забезпеченні організації і представленні інформації, яка відповідає будь-яким вимогам власника та потенційних інвесторів [1, с. 25].

До складу системи інформаційного забезпечення управління інвестиційною привабливістю машинобудівного підприємства ми пропонуємо включити такі *складові*:

І. Організаційний рівень, що передбачає формування принципів організації інформаційної системи та взаємодії її елементів. На цьому рівні формується інформаційна база системи інформаційного забезпечення управління інвестиційною привабливістю, тобто наявність звітної та управлінської інформації про діяльність підприємства машинобудування.

II. Методологічний рівень, на якому формуються методи обробки інформації та технологія реалізації цих методів. На цьому рівні формуються відповідні моделі управління інвестиційною привабливістю машинобудівного підприємства.

III. Технічний рівень, який визначає можливості обчислювальних засобів та організаційної техніки, а також відповідне програмне забезпечення управління інвестиційною привабливістю машинобудівного підприємства, що базується на використанні автоматизованих інформаційних систем і сучасних програмних продуктів.

Базовим елементом системи інформаційного забезпечення управління інвестиційною привабливістю машинобудівного підприємства, на нашу думку, є наявність звітної інформації про їх діяльність або, інакше кажучи, інформаційної бази.

Інформаційна база системи інформаційного забезпечення повинна забезпечити правильний вибір первинних відомостей, джерел інформації та показників, що формуються в процесі управління інвестиційною привабливістю машинобудівного підприємства. Її удосконалення пропонується проводити за такими основними напрямками:

- доповнення системи управлінської інформації, що базується на існуючих формах фінансової звітності, додатковими інформативними показниками, що дозволить комплексно оцінити інвестиційну привабливість на основі розрахунку всіх груп часткових та інтегральних показників;
- коригування показників інформаційної бази, які включені до складу основних моделей управління інвестиційною привабливістю машинобудівних підприємств, що дозволить підвищити ступінь її достовірності й інформативності.

Інформаційна база процесу управління інвестиційною привабливістю машинобудівного підприємства не повинна обмежуватися даними лише фінансової звітності.

Необхідність розширення інформаційної бази є загальною потребою, оскільки її обмеження лише рамками даних фінансової звітності та бухгалтерського обліку звужує можливості та, головне, результативність, управління інвестиційною привабливістю машинобудівного підприємства, оскільки залишає поза увагою принципово важливі фактори, пов'язані зі специфікою діяльності підприємства, станом зовнішнього середовища та інших, які можливо врахувати лише за допомогою управлінського обліку [2, с. 470–479; 3, с. 62–65].

Для якісного управління інвестиційною привабливістю машинобудівних підприємств недостатньо лише використання стандартних форм фінансової звітності та класичних фінансових показників.

Саме тому ми пропонуємо впровадити у практичну діяльність машинобудівних підприємств комплексну управлінську інформаційну базу даних, до складу якої входять основні та додаткові показники вартісно орієнтованих моделей управління їх інвестиційною привабливістю (табл. 1).

Особливості діяльності машинобудівних підприємств України, зокрема, тривалий виробничий цикл, співпраця зі спеціалізованими конструкторськими бюро, вели-

Управлінська інформаційна база даних організаційного рівня системи інформаційного забезпечення управління інвестиційною привабливістю машинобудівних підприємств

Інформаційні показники	Інформаційні суб'єкти				
	Інвестор, власник	Фінансовий відділ	Комерційний відділ	Відділ кадрів	Відділ енергоменеджменту
Вартість інвестованого капіталу	+	+	-	-	-
Вартість власного капіталу	+	+	-	-	-
Вартість позикового капіталу	+	+	-	-	-
Вартість підприємства на початок і кінець періоду	+	+	-	-	-
Чистий операційний прибуток за вирахуванням податків і відсотків	+	+	+	-	-
Обсяг і структура простроченої дебіторської заборгованості товарного характеру	+	+	+	-	-
Обсяг і структура простроченої кредиторської заборгованості товарного характеру	+	+	+	-	-
Обсяг і структура прострочених банківських кредитів	+	+	-	-	-
Фінансові витрати від залучення довгострокового позикового капіталу	+	+	-	-	-
Фінансові витрати від залучення короткострокового позикового капіталу	+	+	-	-	-
Фінансові витрати, пов'язані з погашенням прострочених довгострокових і короткострокових кредитів і позик	+	+	-	-	-
Витрати по фінансовому лізингу	+	+	+	-	-
Скориговані вхідні грошові потоки в поточних цінах	-	+	-	-	-
Скориговані вихідні грошові потоки в поточних цінах	-	+	-	-	-
Додана грошова вартість	+	+	-	-	-
Чистий економічний дохід	+	+	+	-	-
Частка нової продукції в загальному обсязі продажу	-	-	+	-	-
Витрати від браку	-	+	+	-	-
Витрати від повернення клієнтами продукції	-	+	+	-	-
Витрати на енергоресурси	-	+	-	-	+
Витрати на гарантійне обслуговування продукції	-	+	+	-	-
Витрати на залучення 1 споживача	-	+	+	-	-
Рентабельність і-го виду продукції	-	-	+	-	-
Витрати на інновації	+	+	+	+	+
Витрати на навчання персоналу	-	+	-	+	-
Витрати на мотивацію персоналу	+	+	-	+	-
Рівень кваліфікації спеціалістів	+	+	+	+	+
Частка ринку	+	-	+	-	-
Середньогалузевий рівень рентабельності	+	+	+	-	-
Середньогалузевий темп інфляції	-	+	+	-	-
Витрати на автоматизацію технологічних процесів	+	+	-	-	+
Витрати на модернізацію обладнання	+	+	-	-	+
Витрати на фінансування заходів із енергозбереження	+	+	-	-	+
Додаткові доходи в результаті впровадження заходів із енергозбереження	+	+	-	-	+
Енерговіддача та енергоємність	-	-	-	-	+

Джерело: сформовано автором на основі [4, с. 260–266; 8, с. 64–67]

ке різноманіття коопераційних зв'язків, вузьке коло споживачів, вимагають застосування процесного підходу до впровадження автоматизованих інформаційних систем, що враховував би галузеву специфіку функціонування підприємств.

Для вітчизняних машинобудівних підприємств пропонується побудувати таку модель інформаційної системи технічного рівня системи інформаційного забезпечення управління інвестиційною привабливістю (рис. 1).

Відповідно, можливим вбачається використання таких *типів* автоматизованих інформаційних систем, необхідних для функціонування технічного рівня системи

інформаційного забезпечення управління інвестиційною привабливістю машинобудівного підприємства:

I. Автоматизовані інформаційні системи оперативного рівня управління.

Оперативний рівень управління в організації є найнижчим рівнем, який забезпечує вирішення задач, виконання операцій, які багаторазово повторюються.

На оперативному рівні забезпечується швидке реагування на зміну вхідної поточної інформації. Крім того, цей рівень характеризується достатньо великими обсягами операцій, що виконуються, а також динамікою прийняття управлінських рішень.

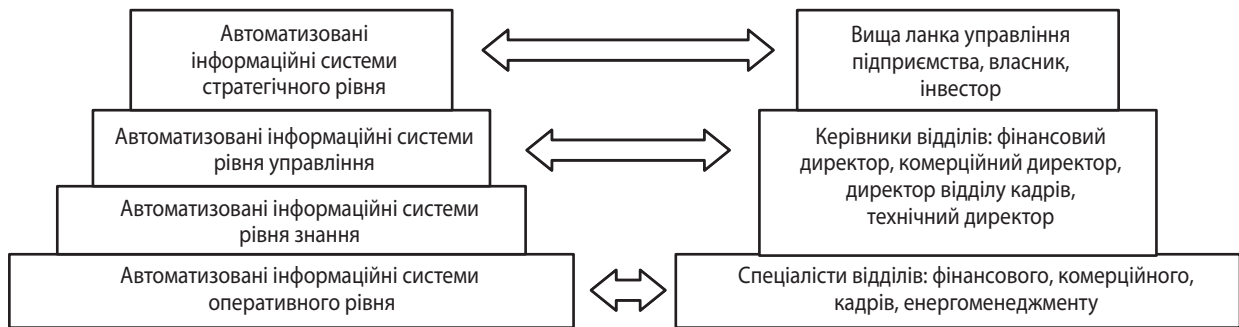


Рис. 1. Складові технічного рівня системи інформаційного забезпечення управління інвестиційною привабливістю машинобудівного підприємства

Джерело: сформовано автором на основі [6, с. 235–239]

Основні автоматизовані інформаційні системи цього рівня управління – це TPS (Transaction Processing Systems). Ця група АІС дозволяє оперативно отримувати інформацію щодо ефективності роботи машин, устаткування й обліку операцій щодо руху грошових потоків на підприємствах машинобудування Київщини.

II. Автоматизовані інформаційні системи рівня управління.

На середньому, функціональному, рівні управління користувачами інформаційних систем є фінансовий директор, комерційний директор, директор відділу кадрів, технічний директор. Основна їх задача – тактичне управління підприємством та прийняття рішень у певній сфері діяльності.

В цій групі розрізняють інформаційні системи для директорів і менеджерів середньої ланки.

Інформаційні системи для менеджерів середньої ланки використовуються для постійного спостереження, контролю, прийняття рішень та адміністрування.

Автоматизовані інформаційні системи рівня знань забезпечують автоматизацію розробки нових видів продукції, створення та підтримку електронних архівів, збирання інформації, нових знань з електронних сховищ даних і розробку портфеля інвестицій.

Основними програмними продуктами даного рівня АІС є: CAD, Data Ware-housing, OLAP, Data Mining, Knowledge Work Systems (KWS); Office Automation Systems (OAS).

Як приклади відомих програмних продуктів із формування і управління корпоративними знаннями можна назвати: продукт «Microsoft SharePoint Portal» як засіб

управління знаннями; систему формування й управління знаннями Excalibur Retrieval Ware групи компаній АСК; лінійку продуктів eDOCS компанії Hummingbird.

Автоматизовані інформаційні системи рівня управління призначені для забезпечення контролю, аналізу, управління, прийняття рішень і адміністративних дій менеджерів середньої ланки [7, с. 207].

Основними програмними продуктами цього рівня АІС є: Management Information Systems (MIS); Decision Support Systems (DSS), «Інфобухгалтер», «1С:Бухгалтерія», «Турбобухгалтер» «Галактика», «Інфософт», «АВАС Financial», «ПАРУС», «АВАСО SOFT».

III. Автоматизовані інформаційні системи стратегічного рівня управління.

Інформаційні системи стратегічного рівня являють собою новий тип інформаційних систем, призначений для високоефективного інформаційного забезпечення керівництва, і забезпечують підтримку прийняття рішень із реалізації стратегічних перспективних цілей розвитку організації. Основне їх завдання – порівняння змін, що відбуваються у зовнішньому середовищі, з існуючим потенціалом підприємства [5, с. 188–191].

Основними програмними продуктами цього рівня АІС є: Executive Support Systems (ESS), SAP, ORACLE, BAAN, PeopleSoft, COMFAR Expert, BEST, FIT.

З огляду практичного досвіду автоматизовані інформаційні системи стратегічного рівня являють собою інструмент допомоги керівникам вищого рівня і готують стратегічні дослідження та довготривалі прогнози.

Висновок. Сьогодення основною з актуальних проблем в управлінні підприємством визначає доступність, продуктивність і гнучкість інформаційних систем, що використовуються в діяльності, що в цілому визначають її успішність та ефективність. Технологія управління інвестиційною привабливістю та її інформаційне забезпечення на багатьох підприємствах не відповідає умовам ринкової економіки. Основними недоліками є труднощі з отриманням інформації про фактичний фінансово-економічний стан підприємства; інформація надходить несвоєчасно і в неповному обсязі; відсутня або неякісно проводиться оцінка ефективності результатів діяльності підприємств.

Отже, практичне застосування розроблених рекомендацій забезпечить комплексний системний підхід до формування інформаційного забезпечення управління інвестиційною привабливістю машинобудівних підприємств, що, в свою чергу, забезпечить довгострокові конкурентні переваги.

ЛІТЕРАТУРА

1. Балабанова Л. В. Информационное обеспечение обоснования управленческих решений в условиях маркетинговой ориентации предприятия: монография. Донецк: ДонГУЭТ им. М. Туган-Барановского, 2003. 143 с.
2. Дорошко М. В. Місце інформаційного забезпечення інвестиційних рішень у системі комунікацій управлінського апарату підприємства. *Вісник Львівського університету*. 2010. № 44. С. 470–479.
3. Лазаришина І. Д. Джерела інформаційно-аналітичного забезпечення економічної безпеки підприємства. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2012. № 38. С. 62–65.
4. Педченко Н. С. Системний підхід до інструментарію інформаційного забезпечення стратегічного управління потенціалом розвитку підприємства. *Інноваційна економіка*. 2012. № 8 (34). С. 260–266.
5. Орлик О.В. Інформаційні системи в сфері управління організацією. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2012. № 5. С. 188–191.
6. Стадник В. В. Стратегічне управління інноваційним розвитком підприємства: навч. посіб. Хмельницький: ХНУ, 2011. 327 с.

7. Петруні Ю. Є. Прийняття управлінських рішень: навч. посіб. Київ: Центр учб. літ., 2011. 216 с.

8. Юзва Р. П. Інформаційне забезпечення управління підприємством в умовах автоматизованих інформаційних систем. *Сталій розвиток економіки*. 2011. № 7. С. 64–67.

REFERENCES

Balabanova, L. V. *Informatsionnoye obespecheniye obosnovaniya upravlencheskikh resheniy v usloviakh marketingovoy orientatsii predpriiatiia* [Information support of management decisions in the conditions of marketing orientation of the enterprise]. Donetsk: DonGUET im. M. Tugan-Baranovskogo, 2003.

Doroshko, M. V. "Mistse informatsiinoho zabezpechennia investytsiinykh rishen u systemi komunikatsii upravlinskoho aparatu pidpriemstva" [Information security investment decisions in the system communications management device enterprise]. *Visnyk Lvivskoho universytetu*, no. 44 (2010): 470-479.

Lazaryshyna, I. D. "Dzherela informatsiino-analitychnoho zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva" [Sources of information and analytical support economic security enterprises]. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*, no. 38 (2012): 62-65.

Orlyk, O. V. "Informatsiini systemy v sferi upravlinnia orhanizatsiieiu" [Information system in the sphere of management of the organization]. *Visnyk sotsialno-ekonomichnykh doslidzhen*, no. 5 (2012): 188-191.

Pedchenko, N. S. "Systemnyi pidkhid do instrumentariu informatsiinoho zabezpechennia stratehichnoho upravlinnia potentsialom rozvytku pidpriemstva" [A systematic approach to the tools of information support of strategic management of development potential of the enterprise]. *Innovatsiina ekonomika*, no. 8(34) (2012): 260-266.

Petruni, Yu. Ye. *Pryiniattia upravlinskykh rishen* [Managerial decision-making]. Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury, 2011.

Stadnyk, V. V. *Stratehichne upravlinnia innovatsiynym rozvytkom pidpriemstva* [Strategic management of innovative development of the enterprise]. Khmelnytskyi: KhNU, 2011.

Yuzva, R. P. "Informatsiine zabezpechennia upravlinnia pidpriemstvom v umovakh avtomatyzovanykh informatsiinykh system" [Information support of company management in terms of automated information systems]. *Stalyi rozvytok ekonomiky*, no. 7 (2011): 64-67.